

ների ջիրիքի խաղը շատ գւարձալի էին, բայց երբ Սողանլու անտառում կաղնին պտուղ չունէր, Պանտան տանձ չունէր, չէին կարող այնպէս գրաւել, ինչպէս հրապուրում էին Կլարջէթի շրջակայքը:

1873 թ. Մայիսին Տանձոտցի Ռստակենց Մկրի հետ գնացի Մերզենիկի եւ Կոճձորի ճանապարհով Փէնէզկերտ, Ոլթի եւ Թափուքար: Մկրը այս երկրի յայտնի Բազազն էր (Ճոթածախ) եւ բոլորից յարգւած չէին էր. 7 տարեկան հասակից մինչեւ 70 տարւան հասակը եւ մահը Մկրը կեանքը մաշել էր Փէնէզի շուրջը. նա ճանաչում էր անուն անուն ոչ միայն բոլոր գիւղերը, ձորերը, առակները, լճակները, ժայռերն ու անտառները, սրանց փայտի տեսակները, աղբիւրներն ու ակերը, այլ նա գիտէր ամէն մի գիւղի բնակութեան անհատների, մեծի թէ փոքրի, արուի թէ էգի անունները: Մկրի հետ ման եկայ Տայոցքարի, Փէնէզկերտի, Բանայի, Ոլորի, Իշխանի, Աշմուչէնի, Դորդ-Քելիսէի, Հարչիչի, Անիի, Կարսի, Խախի, Օշկի, Օթխայի հնութիւնները: Այս երկիրը իր հնութիւններով, Մկրի պատմածները, աչքովս տեսածները, մանաւանդ իսլամացած ժողովրդի խոստովանութիւնները այնպիսի խոր տպաւորութիւն թողին, որ ես անձնատուր եղայ այս երկիրը ուսումնասիրելու գաղափարին:

Իսլամ բնակչութիւնը ո՛չ միայն խոս-